

Naturvårdsverkets författningssamling

ISSN 1403-8234

Naturvårdsverkets allmänna råd till förordningen (1998:940) om avgifter för myndigheters prövning och tillsyn enligt miljöbalken;

NFS 2000:8

beslutade den 19 juni 2000.

Inledning

Dessa allmänna råd avser länsstyrelsernas tillämpning av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. I det följande anges endast vilken paragraf eller vilket kapitel som de allmänna råden avser.

För avgifter beträffande miljöfarlig verksamhet ersätter dessa allmänna råd Naturvårdsverkets Allmänna råd (AR 92:2) Finansiering av miljöskydd - tillämpning av förordning om avgift för myndigheters verksamhet enligt miljöskyddslagen.

Följande förkortningar används i dessa allmänna råd

FAPT	Förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken
FMH	Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
MB	Miljöbalken

Till 1 kap. 3 §

Om vid hantering av ett ärende enligt 17 kap. MB en myndighet bedömer att tillsynsbehovet för ett projekt kommer att bli särskilt stort, bör myndigheten påkalla regeringens uppmärksamhet för eventuellt beslut om särskilt betalningsansvar.

Till 2 kap. 2 §

Undantag från principen om att tillståndsgiven produktion e.dyl. avgör avgiftens storlek bör göras endast i speciella fall.

Om en kommun har tagit över tillsynsansvaret för miljöfarlig verksamhet som anges med beteckningen A eller B i bilagan till FMH, bör länsstyrelsen och kommunen samråda om klassificeringen av den miljöfarliga verksamheten, så att likartad bedömning görs (dvs. att verksamheten klassificeras enligt samma punkt i bilagan till FAPT). Vid tillståndsprövning av ny verksamhet bör likaledes länsstyrelsen och kommunen samråda om klassificering av verksamheten. Länsstyrelsen bör verka för att debitering av avgift sammanfaller i tiden med när kommunen debiterar.

Till 2 kap. 3 §

Om det vid en anläggning bedrivs flera verksamheter och grundavgiften för verksamheten med högst avgift är 100 000 kr eller mer (dvs. avgiften enligt den kolumn som anger att länsstyrelsen har ansvar för den operativa tillsynen) bör, med tillämpning av 9 kap. 3 § FAPT, avgiften sättas ned så att inte tilläggsavgift utgår för de biverksamheter som processmässigt är integrerade och en nödvändig följd av huvudverksamheten. Detta gäller t.ex. energianläggning eller en deponi. I och för sig processmässigt integrerade verksamheter för t.ex. vidareförädling avses inte här. Inte heller bör avgiften automatiskt sättas ned i de fall grundavgiften understiger 100 000 kr men den tillsammans med tilläggsavgift överstiger 100 000 kr. I sådana fall bör göras en individuell prövning enligt gängse nedsättningsregler.

Avgift bör inte debiteras för sådan verksamhet som avser att farligt avfall, som har uppstått i verksamheten, tillfälligt förvaras i avvaktan på borttransport. Inte heller bör avgift debiteras t.ex. för ett slamlager vid ett reningsverk, eftersom det normalt inte betraktas som en annan verksamhet. Om angivna förutsättningar inte är uppfyllda, t.ex. om lagringen sker i större omfattning, på annan fastighet, eller behandling sker, bör förvaringen ses som en särskild verksamhet. I dessa fall, liksom vad gäller energitillförsel, bör tillägg i och för sig ske, men om grundavgiften är 100 000 kr eller mer bör avgiften sättas ned så att i praktiken inget tillägg utgår.

Sista meningen i 2 kap. 3 § första stycket FAPT bör tolkas så att för en och samma verksamhet avgift inte skall erläggas enligt såväl avdelning 1.1 och 1.2 eller 1.3. Om det vid en anläggning bedrivs flera (faktiska) verksamheter så bör, med tillämpning av andra stycket avgift debiteras med dels det högsta beloppet för någon av berörda verksamheter, dels tillägg om 25 % av summan av övriga verksamheter, om dessa anges i avdelning 1.1.

Det bör dock alltid ske en prövning i det enskilda fallet, dvs. när det t.ex. är fråga om sågverk, så bör träskyddsverksamhet ses som en ytterligare verksamhet. I andra fall, framför allt när det gäller bilaga 1.3 bör, när verksamheten som anges i 1.1 med nödvändighet förutsätter sådan hantering som anges i 1.3, avgift debiteras såsom för en verksamhet.

Om flera verksamheter vid olika anläggningar prövats och regleras i ett tillstånd, bör full avgift tas för de respektive verksamheterna.

Till 2 kap. 4 §

Debitering av avgifter enligt 1 och 2 kap. FAPT bör i möjligaste mån samordnas och verksamhetsutövaren informeras särskilt avseende hur debitering sker i dessa fall.

Till 2 kap. 5 §

Utövaren av verksamheten bör ges tillfälle att yttra sig över det underlag som ligger till grund för avgiftsbeslutet (avgiftsår 1). Om klassificeringen eller andra omständigheter inte har ändrats avgiftsår 2 eller senare, behöver kommunikering dock inte ske inför debiteringen dessa år. Kommunikering behöver inte ske om avgiften höjs på grund av en generell taxuppräkning i FAPT. Har däremot taxan ändrats genom ytterligare differentieringar av avgiften, bör kommunikering ske för berörda verksamheter, innan någon ny fakturering görs (differentieringen medför att klassificeringen av verksamheten

ändras, således måste förnyad kommunikering ske). Om generell taxeuppräkning har skett i FAPT bör information om detta sändas ut i samband med faktureringen. Om myndigheten beslutar att sätta ned avgiften för ett visst år, måste inte kommunikering ske, även om det är lämpligt att så sker. Däremot bör myndigheten kommunicera avgiftsunderlaget, då den ordinarie avgiften åter skall tillämpas.

Ett företag vars tillståndspliktiga verksamhet påbörjats före den 1 januari 1999 bör ses som avgiftspliktigt enligt FAPT oavsett om tillstånd finns eller inte. Ett nystartat företag med tillstånd "verksamhetsår 1" (både tillstånd och driftsstart "verksamhetsår 1") bör debiteras avgift fr.o.m. "tillstånds- och verksamhetsår 2". Avgift bör även debiteras "verksamhetsår 2" för ett "verksamhetsår 1" nystartat företag (driftsstart "verksamhetsår 1"), oavsett om verksamheten har tillstånd eller inte. För fortsatt drift (av tillståndspliktig verksamhet) i företag som tidigare inte har haft tillstånd men som har fått tillstånd "tillståndsår 1" debiteras avgift för det året (verksamheten har påbörjats tidigare och avgift bör således debiteras även för det år tillstånd ges).

Avgift bör debiteras även för verksamheter som enligt övergångsbestämmelserna (punkt 2) till FMH, inte behöver ansöka om tillstånd förrän senast den 31 december 2004. För dessa verksamheter bör avgift sålunda debiteras fr.o.m. år 1 eftersom det bedrivs "miljöfarlig verksamhet som anges med beteckningen A eller B i bilagan till FMH". För verksamhet som tidigare var anmälningspliktig men som blev tillståndspliktig under år 1, bör avgift debiteras fr.o.m. år 2. Detta bör avse dels det förhållandet att en anmälningspliktig verksamhet ändras till att bli tillståndspliktig, t.ex. genom utökning av verksamheten, dels att tillståndsplikten beror på en ändring i bilagan till FMH.

Även om verksamheten (den faktiska driften) inte påbörjas, dvs. tillståndet tas inte i anspråk, bör avgift debiteras.

Om en verksamhet har **överlåtit** under ett avgiftsår men verksamheten i övrigt fortsätter oförändrad under ny regi och fakturering av avgiften redan har skett, bör avgiften inte betalas tillbaka. Har däremot fakturering ännu inte skett bör respektive utövare tillställas separata fakturor i proportion till den tid som respektive verksamhetsutövare drivit verksamheten. Förutsättningen är dock att länsstyrelsen informerats om de ändrade förhållandena, jfr 32 § FMH.

Om en avgiftspliktig verksamhet har **upphört** under avgiftsåret bör avgift debiteras för den tid som verksamheten faktiskt har bedrivits. Häri bör ingå den tid som tillsynsmyndigheten arbetat med avslutande tillsynsinsatser, exempelvis under en avvecklingsperiod. Påbörjad månad bör räknas som hel månad. Har fakturering inte skett, bör fakturan endast avse den del av avgiftsåret som verksamheten kommer att bedrivas. Om fakturering redan har skett bör, efter det att tillsynsmyndigheten fått kännedom om förhållandena från den som har bedrivit verksamheten, återbetalning göras av den del av avgiften som avser tid under vilken betalningspliktig verksamhet inte har bedrivits. Återbetalning bör i detta fall anses som en i efterhand beslutad nedsättning av avgiften. Någon ränta bör således inte beräknas på det återbetalade beloppet.

Vid en konkurs bör avgift debiteras konkursboet från och med konkursdagen. Detta gäller oavsett om konkursförvaltaren driver verksamheten vidare eller inte.

Till 3 kap. 11 §

Avgift för tillsyn enligt 11 kap. MB bör debiteras oberoende av huruvida verksamheten är prövningspliktig eller inte. Tillsynsobjektets storlek bör i princip inte beaktas vad gäller möjligheten att debitera avgift för tillsynen.

Till 7 kap. 1 §

Ansökningsavgift avseende dispens för åtgärder inom biotopskyddsområde bör sättas ned enligt 9 kap. 3 § FAPT, om dispens begärs enbart för att vårda området.

Ansökningsavgift avseende dispens från föreskrifter om fredning av djur- eller växtart bör sättas ned enligt bestämmelserna i 9 kap. 3 § FAPT om ansökan avser undersökningar i naturvårdssyfte.

Till 8 kap. 1 §

Vid fakturering av årlig avgift bör det framgå, att kungörelsekostnader ligger utanför den ordinarie avgiften.

Till 9 kap. 1 §

Förhandsförfrågan; ansökningsavgifter

Endast om det direkt framstår som uppenbart att en ansökan inte kan bifallas bör en myndighet föregripa prövningen av ärendet och svara på en förfrågan från sökanden om huruvida det finns förutsättningar för att bifalla ansökan.

Information till den betalningsskyldige inför debitering

1. Ansökningsavgifter

Om det finns särskilda ansökningsblanketter bör myndigheten i samband med överlämnande av dessa lämna över inbetalningskort samt upplysning om

- avgiftens storlek,
- vad avgiften skall täcka (myndighetens arbete med prövningsärendet jämte indirekta kostnader),
- att mervärdesskatt (moms) inte betalas på avgiften,
- att avgiften skall betalas samtidigt som ansökan ges in,
- hur avgiften skall betalas (postgirokonto etc.),
- att ansökan skall avvisas om avgiften inte betalas in inom viss tid efter utfärdat föreläggande om detta,
- hur många exemplar av handlingar som sökanden skall ge in,
- att avgift skall tas ut oberoende av om prövningen resulterar i bifall eller avslag,
- hur avgiftsbeslutet kan överklagas och vilken dag detta senast skall ske, se 22-25 §§ förvaltningslagen (1986:223), samt
- att i vissa fall det tillkommer kostnader för kungörelser och andra utlägg som myndigheten har i ansökningsärendet.

2. Årsavgifter

Den fakturerande myndigheten bör informera de avgiftsskyldiga, om vad som gäller från avgiftssynpunkt beträffande

- avgiftens storlek,
- om det är miljöfarlig verksamhet, enligt vilken punkt i bilagan till FAPT som avgift har debiterats,
- vad avgiften skall täcka (myndighetens arbete med prövningsärendet jämte indirekta kostnader),
- att mervärdesskatt (moms) inte betalas på avgiften,
- hur avgiften skall betalas (postgirokonto etc.),
- senaste dag för att betala in avgiften (förfallodag),
- att dröjsmålsavgift utgår vid för sen betalning,
- att förfallen fordran är direkt utmättningsbar (dvs. när beslutet har vunnit laga kraft eller om myndigheten förordnat att beslutet skall gälla omedelbart),
- hur avgiftsbeslutet kan överklagas och vilken dag detta senast skall ske, se 22-25 §§ förvaltningslagen (1986:223),
- att i vissa fall det tillkommer kostnader för kungörelser och andra utlägg som myndigheten har,
- inom vilken tid verksamhetsutövaren får tillfälle att yttra sig, samt
- att om kommunen frivilligt har tagit över tillsynsansvaret från länsstyrelsen, avgift i så fall även debiteras av kommunen.

I denna information bör även miljöskadeförsäkringen och saneringsförsäkringen enligt 33 kap. MB nämnas.

3. Timavgifter

Verksamhetsutövaren bör i ett tidigt skede, t.ex. inför ett inspektionsbesök informera om att myndigheten kommer att debitera timavgift för sin verksamhet. Eventuellt kan detta ske genom att informationsblad lämnas över. Av informationen bör framgå

- för vilka arbetsuppgifter avgift kommer att debiteras,
- vad verksamhetsutövaren kan göra för att underlätta inspektionsbesöket, t.ex. att ta fram kartor och tillståndsbeslut,
- att mervärdesskatt (moms) inte betalas på avgiften,
- timavgiftens storlek,
- vad avgiften skall täcka,
- hur avgiften skall betalas (postgirokonto etc.),
- senaste dag för att betala in avgiften (förfallodag),
- att dröjsmålsavgift utgår vid för sen betalning,
- att förfallen fordran är direkt utmättningsbar (dvs. när beslutet har vunnit laga kraft eller om myndigheten förordnat att beslutet skall gälla omedelbart), samt
- hur avgiftsbeslutet kan överklagas och vilken dag detta senast skall ske, se 22-25 §§ förvaltningslagen (1986:223).

Om timdebitering avser ett större antal timmar eller avviker från det som kan anses normalt för en viss typ av ärende bör myndigheten särskilt underrätta

verksamhetsutövaren om det antal timmar som myndigheten har lagt ned på ärendet.

4. Avgift för kostnader/utlägg

Myndigheten bör på ett tidigt stadium tydligt informera den enskilde om att avgift kommer att debiteras för de olika utlägg som kan komma ifråga och att dessa kostnader inte ingår i underlagen för årsavgifter eller ansökningsavgifter.

Fakturering

1. Årsavgifter

Fakturering bör ske under början av avgiftsåret, senast under april månad.

2. Timavgifter

Timavgift bör tas ut för varje påbörjad hel timme nedlagd handläggningstid. Tid som går åt för att t.ex. per telefon svara på frågor från den som ärendet eller tillsynen rör bör debiteras men däremot inte frågor från massmedia. Detta gäller såväl handläggarens arbetstid som tiden för övriga tjänstemän som deltar i ärendet och oavsett om de olika tjänstemännen deltagit i handläggningen eller vid tillsyn samtidigt eller vid skilda tillfällen. Myndigheten bör noggrant notera den tid som läggs ned på ett ärende.

Avgift bör inte debiteras för arbete som har utförts av landshövdingen eller av ledamöterna i länsstyrelsernas styrelse (dvs. i de län där styrelse finns). Däremot bör avgift debiteras för arbete som har utförts av länsråd/länsöverdirektör och övrig chefspersonal.

Avgift bör debiteras för medverkan av handläggare inom myndigheten med olika kompetensinriktning, t.ex. jurister eller expert inom viss bransch eller visst sakområde. Vissa undantag kan vara nödvändiga, t.ex. om en ny handläggare medverkar eller följer med för att läras upp, eller om chef följer med till platsen för att i ett mer allmänt syfte informera sig. I den mån konsult anlitas i arbetet gäller bestämmelserna i 26 kap. 22 § MB i tillsynsärende och, såvitt gäller miljöriskområden, dessutom bestämmelserna i 10 kap. MB.

Med **ärende** menas även löpande tillsyn som är knuten till viss verksamhet. Däremot bör avgift inte debiteras för sådan recipientkontroll som inte är knuten till viss anläggning/verksamhet. Vid branschgenomgångar av tillsynskaraktär bör avgift tas ut om det är möjligt för tillsynsmyndigheten att objektivt fördela nedlagd tid på olika företag eller motsvarande.

Med **resetillfälle** avses resa tur och retur till visst sammanträde, anläggning e.dyl. Om flera anläggningar besöks under samma resa, bör begränsningen till två timmars debitering per tjänsteman gälla var och en av anläggningarna.

Avgift för tillfällig tillsyn såsom vid anmälningsärenden, bör faktureras så snart tillsynen har avslutats. I andra fall, där arbetet är mer omfattande eller kontinuerligt, bör avgift debiteras med vissa intervaller, t.ex. direkt efter kalenderårets slut.

Avgift tas inte ut

Avgift bör inte debiteras särskilt för sådana arbetsmoment som ingår i avgiftsunderlagen, liksom för andra indirekta kostnader, såsom kostnader för avgiftsadministration och kontorsgöromål som kopiering, distribution av handlingar, diariehantering och arkiveringsåtgärder.

Obefogade klagomål

Den omständigheten att tillsynsmyndigheten avstår från att meddela ett föreläggande, åtalsanmäla eller vidta någon annan ingripandeåtgärd bör inte automatiskt medföra befrielse från avgiftsskyldigheten. Avgörande för myndighetens beslut om avgift bör vara en bedömning av huruvida det finns fog för klagomålet eller inte.

Om en myndighet på grund av klagomål tidigarelägger ett redan planerat tillsynsbesök och genomför detta i huvudsak som planerat, bör avgift tas ut även om klagomålet anses obefogat.

Förfallodag

Myndigheten bör på faktura ange senaste dag för betalning, förfallodagen. Förfallodagen bör bestämmas till 30 dagar efter fakturans avsändningsdatum.

Information i samband med fakturering - timavgifter, årsavgifter

När fakturering sker bör av beslutet om avgift, av faktura eller av bilaga till fakturan framgå

- om det är miljöfarlig verksamhet, enligt vilken punkt i bilagan till FAPT som avgift har debiterats,
- hur avgiften skall betalas (postgirokonto etc.),
- senaste dag för att betala in avgiften (förfallodag),
- att dröjsmålsavgift utgår vid för sen betalning,
- att förfallen fordran är direkt utmättningsbar (dvs. när beslutet har vunnit laga kraft eller om myndigheten förordnat att beslutet skall gälla omedelbart),
- att mervärdesskatt (moms) inte betalas på avgiften,
- om kommunen frivilligt har tagit över tillsynsansvaret från länsstyrelsen och att avgift i så fall även debiteras av kommunen, samt
- hur avgiftsbeslutet kan överklagas och vilken dag detta senast skall ske, se 22-25 §§ förvaltningslagen (1986:223).

Återbetalning vid ändrat beslut

Om avgift har betalats inom förfallotiden men beslutet överklagats och det belopp som slutligen fastställs är lägre än det inbetalade beloppet bör mellanskillnaden återbetalas snarast. Det återbetalade beloppet bör inkludera ränta på mellanskillnaden, jfr 5 § räntelagen (1975:635).

Till 9 kap. 3 §

I förekommande fall bör, efter framställan från den betalningsskyldige, avgiften jämkas redan i samband med debiteringen.

Myndigheten bör göra en allmän skälighetsbedömning rörande det arbete som har lagts ned, jämfört med den avgift som avses täcka det arbetet. Skulle myndigheten finna att avgiften i detta avseende mer påtagligt överstiger kostnaden för arbetet, bör avgiften sättas ned till ett skäligt belopp.

Den enskildes ekonomiska situation är inget förhållande som bör påverka avgifternas storlek. Undantagsvis kan det dock vara motiverat att medge betalningsanstånd eller att dela upp avgiften i olika betalningsterminer.

Nedsättning i samband med prövning

På motsvarande sätt som avgift inte tas ut av markägare för bl.a. åtgärder inom naturreservat, bör nedsättning kunna aktualiseras om ansökan görs av innehavare av särskild rätt, t.ex. renskötselrätt.

Bedömer myndigheten att prövningen i ett enskilt ärende har varit mindre arbetskrävande än i normalfallet bör nedsättning komma i fråga, dvs. om det har varit fråga om en påtaglig skillnad mot normalfallet.

Särskilt rörande miljöfarlig verksamhet

Eventuella behov av avgiftsnedsättning bör inte tillgodoses genom omklassificering av verksamheten utan bör i stället bedömas utifrån bestämmelserna i 9 kap. 3 § FAPT.

Nedsättning bör kunna komma ifråga t.ex. om flera små och likartade anläggningar provas i ett sammanhang. Dels kan nedsättning i sådana fall ofta motiveras av minskat myndighetsarbete i förhållande till normalanläggning, dels kan full avgift i dessa fall anses motverka sitt syfte.

Möjligheterna att sätta ned avgifter som avses täcka prövningskostnader bör ses som starkt begränsade. Om nedsättning skulle aktualiseras, bör avgiften för året efter det då prövning skedde sättas ned till viss procent av det belopp som anges i den kolumn som skall tillämpas då tillsynen överlåtits till miljönämnden (dvs. den kolumn som inte tar hänsyn till kostnader för länsstyrelsens operativa tillsyn).

Nedsättning av avgift för tillsyn

Det individuella tillsynsbehovet bör vanligen inte återspeglas i avgiftens storlek såvida inte tillsynsbehovet är väsentligt mycket lägre än vad som är normalt för branschen.

I de fall avgift för myndigheters arbete skall betalas genom årliga schablonavgifter bör nedsättning på grund av minskat tillsynsbehov inte innebära att avgift debiteras med lägre belopp än det som skulle ha debiterats om tillsynsansvaret delegerats till miljönämnden.

Nedsättning av timavgift - myndigheters utlägg

Vid timdebitering är avgiften direkt relaterad till myndighetens arbete. Nedsättning bör därför inte ske annat än i mycket speciella undantagsfall, eller vid tillämpning av 2 § andra stycket och 17 § förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar, dvs. om det på grund av den betalningsskyldiges sjukdom eller av någon annan anledning är uppenbart oskäligt att kräva betalning. Motsvarande utgångspunkter bör tillämpas vid debitering av avgift för myndigheters kostnader eller utlägg.

Efterskänkning av låga belopp

Om inte andra skäl talar emot, t.ex. att någon sätter i system att inte betala räkningar från myndigheten, bör det övervägas att generellt efterskänka avgifter som understiger 300 kr.

Till 9 kap. 4 §

I påminnelsen om betalning bör anges att om inte betalning sker inom viss tid, ärendet kommer att lämnas över till kronofogdemyndigheten för indrivning och att kostnader hos kronofogdemyndigheten i så fall tillkommer. Även den kostnaden bör anges. Den tid som anges i en påminnelse bör sättas kort, exempelvis en vecka. Om det finns särskilda skäl kan påminnelse underlåtas. Särskilda skäl kan vara att man får kännedom om att konkursansökan är på gång, att gäldenären gör sig av med sina tillgångar eller att det kan befaras att han avviker. Särskilda skäl föreligger som regel bara när avgiften uppgår till större belopp. Belopp under 500 kr bör dock endast lämnas över för indrivning om det finns särskild anledning, t.ex. att någon sätter i system att inte betala småbelopp.

NATURVÅRDSVERKET

MATS OLSSON

Anders Bengtsson
(Tillsynsenheten)